

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

JULIANE KOKOTT

της 8ης Σεπτεμβρίου 2005¹

I — Εισαγωγή

1. Αντικείμενο της παρούσας αίτησης για την έκδοση προδικαστικής απόφασης είναι ορισμένα ζητήματα τελωνειακού δικαίου, τα οποία ανέκυψαν κατά την εισαγωγή το 1997 στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας βουτύρου αβέβαιης καταγωγής. Το βασικό ζήτημα που τίθεται συναφώς είναι αφενός αν μπορεί να εφαρμοστεί *αναδρομικά* το νέο κείμενο του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα², όπως το κείμενο αυτό προκύπτει από τον κανονισμό 2700/2000³, και αφετέρου πώς πρέπει να ερμηνευθεί η διάταξη αυτή⁴. Η εν λόγω διάταξη ορίζει συγκεκριμένα τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες δεν επιτρέπεται η εκ των υστέρων επιβολή των νόμιμα οφειλόμενων εισαγωγικών δασμών στον καλόπιστο οφειλέτη των δασμών, όταν οι τελωνειακές αρχές έχουν διαπράξει σφάλμα σε σχέση με το προτιμησιακό καθεστώς ενός εμπορεύματος που έχει εισαχθεί από τρίτη χώρα.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1, στο εξής: τελωνειακός κώδικας).

3 — Κανονισμός (ΕΚ) 2700/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2000, για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου περί θεσίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 311, σ. 17, στο εξής: κανονισμός 2700/2000).

4 — Η εκκρεμής υπόθεση C-311/04, *Algemene Scheeps Agentuur Dordrecht*, αφορά επίσης την ερμηνεία του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα.

II — Νομικό πλαίσιο

A — Ο κοινοτικός τελωνειακός κώδικας

2. Το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο της υπό κρίση υπόθεσης οριοθετείται από τις διατάξεις του τελωνειακού κώδικα για τη βεβαίωση και γνωστοποίηση του ποσού των δασμών στον οφειλέτη (άρθρα 217 επ. του τελωνειακού κώδικα).

3. Το άρθρο 220 του τελωνειακού κώδικα, όπως ίσχυε αρχικά από την 1η Ιανουαρίου 1994, πρόβλεπε, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«1. Όταν το ποσό των δασμών που προκύπτουν από τελωνειακή οφειλή δεν έχει βεβαιωθεί σύμφωνα με τα άρθρα 218 και 219 ή έχει βεβαιωθεί σε ύψος χαμηλότερο εκείνου που νομίμως οφειλόταν, η βεβαίωση του ποσού των δασμών που έχει ή που απομένει να εισπραχθεί πρέπει να γίνει σε διάστημα δύο ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία η τελωνειακή αρχή αντιλήφθηκε την κατάσταση αυτή και είναι σε θέση να υπολογίσει το νομίμως οφειλόμενο ποσό και να ορίσει τον οφειλέτη (βεβαίωση εκ των υστέρων). Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί σύμφωνα με το άρθρο 219.

2. Εκτός των περιπτώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 217, παράγραφος 1, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, δεν επιτρέπεται εκ των υστέρων βεβαίωση όταν:

220, παράγραφος 2, στοιχείο β', τροποποιήθηκε ως ακολούθως (η διάταξη αυτή θα αναφέρεται στη συνέχεια και ως «τροποποιημένο άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα»⁵:

«2. Εκτός των περιπτώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 217, παράγραφος 1, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, δεν επιτρέπεται εκ των υστέρων βεβαίωση όταν:

[...]

[...]

β) το νομίμως οφειλόμενο ποσό των δασμών δεν βεβαιώθηκε από λάθος των ίδιων των τελωνειακών αρχών, το οποίο λογικά δεν μπορούσε να ανακαλυφθεί από τον οφειλέτη, εφόσον ο τελευταίος ενήργησε με καλή πίστη και τήρησε όλες τις διατάξεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία όσον αφορά την τελωνειακή διασάφηση.»

β) το νομίμως οφειλόμενο ποσό των δασμών δεν βεβαιώθηκε από λάθος των ίδιων των τελωνειακών αρχών, το οποίο λογικά δεν μπορούσε να ανακαλυφθεί από τον οφειλέτη, εφόσον ο τελευταίος ενήργησε με καλή πίστη και τήρησε όλες τις διατάξεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία όσον αφορά την τελωνειακή διασάφηση.

Όταν το προτιμησιακό καθεστώς ενός εμπορεύματος θεσπίζεται βάσει συστήματος διοικητικής συνεργασίας με τη συμμετοχή των αρχών τρίτης χώρας, η χορήγηση πιστοποιητικού από τις εν

4. Με τον κανονισμό 2700/2000, που τέθηκε σε ισχύ στις 19 Δεκεμβρίου 2000, το άρθρο

5 — Βλ. άρθρο 1, σημείο 16, και άρθρο 2, του κανονισμού 2700/2000.

λόγω αρχές, εφόσον αυτό αποδειχθεί ανακριβές, συνιστά σφάλμα το οποίο δεν όφειλε ευλόγως να έχει γίνει αντιληπτό κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου.

Η έκδοση ανακριβούς πιστοποιητικού, ωστόσο, δεν συνιστά σφάλμα εάν το πιστοποιητικό βασίζεται σε ανακριβή έκθεση των γεγονότων εκ μέρους του εξαγωγέα, εκτός εάν, ιδίως, είναι προφανές ότι οι αρμόδιες για την έκδοσή του αρχές γνώριζαν ή θα έπρεπε να γνωρίζουν ότι τα εμπορεύματα δεν πληρούν τους απαιτούμενους όρους προκειμένου να επωφεληθούν προτιμιασικής μεταχείρισης.

Ο υπόχρεος μπορεί να επικαλεστεί την καλή του πίστη εφόσον μπορεί να αποδείξει ότι, κατά την περίοδο των συγκεκριμένων εμπορικών πράξεων, κατέβαλε κάθε επιμέλεια ώστε να εξακριβωθεί ότι τηρούνται όλες οι προϋποθέσεις για την προτιμιασική μεταχείριση.

Ο υπόχρεος δεν μπορεί, ωστόσο, να επικαλεστεί την καλή του πίστη εάν η Επιτροπή έχει δημοσιεύσει στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ανακοίνωση στην οποία αναφέρεται ότι υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες όσον αφορά την ορθή εφαρμογή του προτιμιασικού καθεστώτος από τη δικαιούχο χώρα.»

B — Η Συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της Δημοκρατίας της Εσθονίας

5. Στη συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών που υπογράφηκε στις 18 Ιουλίου 1994 στις Βρυξέλλες μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της Δημοκρατίας της Εσθονίας⁶ έχει προσαρτηθεί ένα Πρωτόκολλο αριθ. 3 για τον ορισμό της έννοιας «καταγόμενα προϊόντα» ή «προϊόντα καταγωγής» και τις μεθόδους διοικητικής συνεργασίας το πρωτόκολλο αυτό τροποποιήθηκε στη συνέχεια και άρχισε να ισχύει με την τροποποιημένη μορφή του την 1η Απριλίου 1997⁷ (στο εξής: πρωτόκολλο 3).

6. Σύμφωνα με το άρθρο 16 του πρωτοκόλλου 3, για να υπάγονται προϊόντα καταγωγής Εσθονίας στις ευεργετικές ρυθμίσεις της συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών κατά την εισαγωγή τους στην Κοινότητα, πρέπει να υποβάλλεται πιστοποιητικό κυκλοφορίας EUR.1, υπόδειγμα του οποίου παρατίθεται στο παράρτημα III.

6 — Συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών και εμπορικών θεμάτων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, αφενός, και της Δημοκρατίας της Εσθονίας, αφετέρου (ΕΕ 1994, L 373, σ. 2, στο εξής: συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών). Η συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών αντικαταστάθηκε στη συνέχεια από την Ευρωπαϊκή συμφωνία για την εγκαθίδρυση σύνδεσης μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Δημοκρατίας της Εσθονίας, αφετέρου (η οποία υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 12 Ιουνίου 1995, ΕΕ 1995, L 68, σ. 3). Στην υπό εξέταση υπόθεση πάντως έχει εφαρμογή, λόγω του κρισιμίου εν προκειμένω χρόνου, η συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών.

7 — Απόφαση 1/96 της Μεικτής Επιτροπής μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αφενός, και της Δημοκρατίας της Εσθονίας, αφετέρου, της 6ης Μαρτίου 1997, για την τροποποίηση του πρωτοκόλλου αριθ. 3 της συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών και εμπορικών θεμάτων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, αφενός, και της Δημοκρατίας της Εσθονίας, αφετέρου (ΕΕ L 111, σ. 1). Η απόφαση αυτή άρχισε να ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο της 2, την 1η Απριλίου 1997.

7. Το άρθρο 17 του πρωτοκόλλου 3, το οποίο επιγράφεται: «Διαδικασία έκδοσης πιστοποιητικού κυκλοφορίας EUR.1», περιλαμβάνει την ακόλουθη παράγραφος 3:

«Ο εξαγωγέας που αιτείται την έκδοση πιστοποιητικού κυκλοφορίας EUR.1 πρέπει να είναι σε θέση να υποβάλει ανά πάσα στιγμή, εάν του ζητηθεί από τις τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής στην οποία εκδίδεται το πιστοποιητικό κυκλοφορίας EUR.1, κάθε κατάλληλο έγγραφο για την απόδειξη του χαρακτήρα καταγωγής των σχετικών προϊόντων καθώς και της εκπλήρωσης των λοιπών απαιτήσεων του παρόντος πρωτοκόλλου.»

8. Το άρθρο 28, παράγραφοι 1 και 3, του ίδιου αυτού πρωτοκόλλου προβλέπει τα εξής:

«1. Ο εξαγωγέας, που αιτείται την έκδοση πιστοποιητικού κυκλοφορίας EUR.1, πρέπει να φυλάσσει επί τρία τουλάχιστον έτη τα έγγραφα που αναφέρονται στο άρθρο 17, παράγραφος 3.

[...]

3. Οι τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής που εκδίδουν πιστοποιητικό κυκλοφορίας EUR.1 πρέπει να φυλάσσουν επί τρία τουλάχιστον έτη την αίτηση [...]

9. Το άρθρο 32, παράγραφοι 1 και 3, του πρωτοκόλλου 3, το οποίο επιγράφεται: «Έλεγχος των πιστοποιητικών καταγωγής», ορίζει τα εξής:

«1. Ο μεταγενέστερος έλεγχος των πιστοποιητικών καταγωγής πραγματοποιείται δειγματοληπτικά ή κάθε φορά που οι τελωνειακές αρχές της χώρας εισαγωγής έχουν βάσιμες αμφιβολίες ως προς τη γνησιότητα τέτοιων εγγράφων, τον χαρακτήρα καταγωγής των σχετικών προϊόντων ή την εκπλήρωση των λοιπών απαιτήσεων του παρόντος πρωτοκόλλου.

[...]

3. Ο έλεγχος διενεργείται από τις τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής. Για τον σκοπό αυτό, αυτές έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν την προσκόμιση κάθε αποδεικτικού στοιχείου και να διενεργήσουν ελέγχους των λογιστικών βιβλίων του εξαγωγέα καθώς και οποιονδήποτε άλλο έλεγχο κρίνουν αναγκαίο.»

10. Στο άρθρο 31, παράγραφος 2, του πρωτοκόλλου 3 προβλέπεται ότι η Κοινότητα και η Εσθονία παρέχουν αμοιβαία συνδρομή, μέσω των αρμόδιων τελωνειακών υπηρεσιών, για τον έλεγχο της γνησιότητας των πιστοποιητικών κυκλοφορίας EUR.1 ή

των δηλώσεων στα τιμολόγια, καθώς και της ακρίβειας των πληροφοριών που περιέχονται σ' αυτά τα έγγραφα.

φηση πιστοποιητικό κυκλοφορίας EUR.1, τα δε πιστοποιητικά αυτά είχαν εκδοθεί από τις εσθονικές τελωνειακές αρχές μετά από αίτηση της εξαγωγικής εταιρίας, της εσθονικής εταιρίας AS Lacto Ltd (στο εξής: Lacto).

III — Τα πραγματικά περιστατικά και η υπόθεση της κύριας δίκης

11. Το 1997, δηλαδή πριν από την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Εσθονίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πραγματοποιήθηκε εισαγωγή βουτύρου από την Εσθονία στην Κοινότητα με την επιβολή προτιμησιακού δασμού. Η προτιμησιακή αυτή μεταχείριση στηρίχτηκε στη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ των Ευρωπαϊκής Κοινότητας και Δημοκρατίας της Εσθονίας.

12. Η ολλανδική εταιρία Firma Beemsterboer Coldstore Services B. V. (στο εξής: Beemsterboer), εταιρία μεταφορών και εκτελωνισμού, «εκτελώνισε» το βούτυρο αυτό και κατέθεσε στις αρμόδιες ολλανδικές αρχές, για λογαριασμό της εταιρίας Hoogwegt International B. V. (στο εξής: Hoogwegt), διάφορες διασαφήσεις, προκειμένου το εμπόρευμα να τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία.

13. Σε όλες τις διασαφήσεις αναγραφόταν ως χώρα καταγωγής του βουτύρου η Εσθονία. Ως αποδεικτικό της καταγωγής του βουτύρου επισυναπτόταν σε κάθε διασα-

14. Σύμφωνα με τα στοιχεία του αιτούντος δικαστηρίου, εκπρόσωποι της Hoogwegt επισκέφθηκαν επανειλημμένα τη Lacto πριν από τη σύναψη των εμπορικών σχέσεων, προκειμένου να εξετάσουν την αξιοπιστία της επιχείρησης αυτής. Επιπλέον, η Hoogwegt έθεσε, στις συμβάσεις που συνήψε με τη Lacto, τον όρο ότι το προς εξαγωγή βούτυρο θα αποσπελλόταν πάντα με τα έγγραφα από τα οποία θα προέκυπτε η εσθονική καταγωγή του, ότι θα συνοδευόταν από πιστοποιητικό κυκλοφορίας EUR.1 και ότι η εσθονική καταγωγή του βουτύρου θα αναγραφόταν σαφώς στη συσκευασία του.

15. Όταν όμως προέκυψαν ορισμένες ενδείξεις για την τέλεση κυκλικής απάτης με βούτυρο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Εσθονίας⁸, μια κοινοτική αντιπροσωπία ήλθε στην Εσθονία τον Μάρτιο του 2000, όπου πραγματοποίησε έρευνα σε συνεργασία με τις τοπικές τελωνειακές αρχές. Η έρευνα αφορούσε, μεταξύ άλλων, τη Lacto. Κατά την έρευνα εξετάστηκε επίσης το ζήτημα κατά πόσον ήσαν ορθά τα πιστοποιητικά κυκλοφορίας EUR.1 που είχε καταθέσει η προσφεύγουσα.

8 — Εξαγωγή του βουτύρου από την Κοινότητα προς την Εσθονία και στη συνέχεια επανεισαγωγή στην Κοινότητα.

16. Κατά την έρευνα αυτή η εταιρία Lacto δεν μπόρεσε να αποδείξει την εσθονική καταγωγή του βουτύρου που είχε εξαχθεί στην Κοινότητα, και συγκεκριμένα δεν είχε φυλάξει τα πρωτότυπα έγγραφα με τα οποία θα μπορούσε να αποδειχτεί η καταγωγή του βουτύρου. Παράλληλα διαπιστώθηκε ότι οι εσθονικές τελωνειακές αρχές δεν είχαν υποβάλει ποτέ προηγουμένως την εταιρία Lacto σε ουσιαστικό έλεγχο, αλλά απλώς ζητούσαν από καιρού εις καιρό, όταν επρόκειτο να εκδώσουν πιστοποιητικά κυκλοφορίας EUR.1, την υποβολή εγγράφων γενικής φύσης, π.χ. συμβάσεων παράδοσης γάλακτος και των σχετικών αριθμητικών στοιχείων.

17. Με απόφαση της 14ης Ιουλίου 2000 η τελωνειακή επιθεώρηση του Ταλίν (Εσθονία) κήρυξε άκυρα τα πιστοποιητικά EUR.1 και τα ανακάλεσε. Το Estonian Customs Board όμως, κατόπιν ένστασης της Lacto, κήρυξε στις 11 Σεπτεμβρίου 2000 άκυρη τη διοικητική αυτή απόφαση για τυπικούς λόγους⁹.

18. Στη συνέχεια, οι ολλανδικές τελωνειακές αρχές επέβαλαν εκ των υστέρων στην Beemsterboer δασμούς συνολικού ύψους 1 697 095,50 ολλανδικών φιορινιών (HFL) (770 107,36 ευρώ). Η εταιρία αυτή, κατόπιν

της απόρριψης της διοικητικής προσφυγής της κατά της πράξης επιβολής, προσέφυγε ενώπιον του Gerechtshof te Amsterdam (το οποίο θα αναφέρεται ως εξής και ως «αιτούν δικαστήριο» ή «εθνικό δικαστήριο»).

IV — Η αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

19. Με απόφαση της 14ης Ιουνίου 2004, το Gerechtshof te Amsterdam, τμήμα τελωνειακών διαφορών, ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα:

«1) Μπορεί το τροποποιημένο άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα να έχει εφαρμογή σε περίπτωση κατά την οποία η τελωνειακή οφειλή γεννήθηκε και η εκ των υστέρων καταβολή της πραγματοποιήθηκε πριν αρχίσει να ισχύει η διάταξη αυτή;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο ερώτημα 1: Είναι ένα πιστοποιητικό EUR.1 (το οποίο δεν μπορεί να διαπιστωθεί ότι είναι όντως ανακριβές λόγω του ότι η καταγωγή των εμπορευμάτων για τα οποία εκδόθηκε δεν κατέστη δυνατό να επιβεβαιωθεί κατά τον διεξαχθέντα εκ των υστέρων έλεγχο, ενώ τα εμπορεύματα στερούνται ακριβώς γι'

⁹ — Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισαν η Beemsterboer και η Hoogwegt, ο λόγος για την ακύρωση ήταν η αναρμοδιότητα.

αυτόν τον λόγο της προτιμησιακής μεταχείρισης) “ανακριβές πιστοποιητικό,” κατά την έννοια του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β’, του τελωνειακού κώδικα και, αν αυτό δεν συμβαίνει, μπορεί εντούτοις ο έχων έννομο συμφέρον να επικαλεσθεί λυσιτελώς τη διάταξη αυτή;

V — Εκτίμηση

A — Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος: Αναδρομική εφαρμογή του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β’, του τελωνειακού κώδικα

- 3) Σε περίπτωση κατάφατικής απάντησης στο ερώτημα 2: Ποιος φέρει το βάρος να αποδείξει ότι το πιστοποιητικό στηρίζεται σε ανακριβή έκθεση των πραγματικών περιστατικών από τον εξαγωγέα και ποιος πρέπει να αποδείξει ότι οι αρχές που εξέδωσαν το πιστοποιητικό σαφώς γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν ότι τα εμπορεύματα δεν μπορούσαν να τύχουν προτιμησιακής μεταχείρισης;

21. Το αιτούν δικαστήριο θέτει με το πρώτο ερώτημά του το ζήτημα αν το τροποποιημένο άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β’, του τελωνειακού κώδικα έχει εφαρμογή και στις τελωνειακές οφειλές που γεννήθηκαν και των οποίων η εκ των υστέρων καταβολή πραγματοποιήθηκε πριν από την έναρξη της ισχύος του παραπάνω άρθρου. Με άλλα λόγια, το αιτούν δικαστήριο θέτει το ζήτημα της αναδρομικής ισχύος του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β’, του τελωνειακού κώδικα.

- 4) Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο ερώτημα 1: Μπορεί ο έχων έννομο συμφέρον να επικαλεσθεί λυσιτελώς το άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β’, του τελωνειακού κώδικα, όπως η διάταξη αυτή είχε μέχρι τις 19 Δεκεμβρίου 2000, σε μια περίπτωση όπου δεν μπορεί να διαπιστωθεί εκ των υστέρων ότι οι τελωνειακές αρχές, όταν εξέδωσαν ένα πιστοποιητικό EUR.1, ενήργησαν ευλόγως και ορθώς;»

22. Ο κανονισμός 2700/2000, με τον οποίο προστέθηκε στον τελωνειακό κώδικα το νέο κείμενο του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β’, το οποίο προβλέφθηκε να αρχίσει να ισχύει στις 19 Δεκεμβρίου 2000, δεν περιλαμβάνει καμία μεταβατική διάταξη. Επομένως, το ζήτημα αν το νέο αυτό κείμενο μπορεί να εφαρμοστεί αναδρομικά πρέπει να επιλυθεί ερμηνευτικά. Το ζήτημα αυτό εξαρτάται κυρίως, κατά πάγια νομολογία, από το αν η επίμαχη διάταξη αποτελεί διαδικαστικό κανόνα ή, αντίθετα, κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Γενικά γίνεται δεκτό ότι οι *διαδικαστικοί κανόνες* έχουν εφαρμογή επί όλων των δικών που ήσαν εκκρεμείς κατά τον χρόνο ενάρξεως της ισχύος τους, ενώ οι *κανόνες ουσιαστικού δικαίου* συνήθως ερμηνεύονται

20. Στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου η Beemsterboer και η Hoogwegt κατέθεσαν κοινές γραπτές παρατηρήσεις. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν επίσης η Ολλανδική Κυβέρνηση, η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή.

υπό την έννοια ότι δεν αφορούν τις καταστάσεις που δημιουργήθηκαν πριν από την έναρξη της ισχύος τους¹⁰.

23. Οι διαδικαστικοί και οι ουσιαστικοί δικαίου κανόνες που περιλαμβάνονταν στη ρύθμιση που ίσχυε πριν από τη θέσπιση των άρθρων 217 έως 221 του τελωνειακού κώδικα, δηλαδή στον κανονισμό 1697/79¹¹, θεωρούνταν ως άρρηκτα συνδεδεμένοι μεταξύ τους. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, οι κανόνες αυτοί αποτελούσαν ένα αδιαίρετο σύνολο και δεν μπορούσαν να εξετάζονται μεμονωμένα ως προς το διαχρονικό τους αποτέλεσμα¹². Το ζήτημα πάντως αν τα άρθρα 217 έως 221 του τελωνειακού κώδικα αποτελούν και αυτά ένα αδιαίρετο σύνολο ή, αντίθετα, μπορούν να εξεταστούν μεμονωμένα δεν χρειάζεται να επιλυθεί εν προκειμένω¹³. Συγκεκριμένα, η κρίσιμη εν προκειμένω διάταξη, το άρθρο 220 του τελωνειακού κώδικα, χαρακτηρίζεται εν πάση περιπτώσει από τη συνύπαρξη αφενός διαδικαστικών στοιχείων και αφετέρου στοιχείων ουσιαστικού δικαίου.

24. Από το γράμμα και το ρυθμιστικό περιεχόμενο του άρθρου 220 του τελωνειακού κώδικα μπορεί εκ πρώτης όψεως να συναχθεί ότι η διάταξη αυτή θέτει διαδικαστικούς κυρίως κανόνες: για παράδειγμα, το εν λόγω άρθρο κάνει λόγο για «βεβαίωση» των δασμών, προβλέπει ορισμένη προθεσμία και δεν περιλαμβάνει αυτοτελείς ρυθμίσεις για τον προσδιορισμό του ύψους της τελωνειακής οφειλής, αλλά παραπέμπει στο «νομίμως οφειλόμενο ποσό». Αν όμως ληφθεί υπόψη ότι με τη διάταξη αυτή, ακόμη και μετά την τροποποίησή της, επιδιώκεται η εξισορρόπηση μεταξύ του δημοσιονομικού συμφέροντος αφενός και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του οφειλέτη των δασμών αφετέρου, καθίσταται σαφές ότι η εν λόγω διάταξη ενέχει οπωσδήποτε και στοιχεία ουσιαστικού δικαίου: σκοπός του άρθρου 220 του τελωνειακού κώδικα είναι, σε τελική ανάλυση, να εξακριβώνεται κατά πόσον ο οφειλέτης των δασμών εξακολουθεί να έχει την υποχρέωση να πληρώσει (δηλαδή αν πρέπει να καταβάλει εκ των υστέρων) ένα νομίμως οφειλόμενο ποσό.

25. Επομένως, αφού δεν πρόκειται για διάταξη διαδικαστικής καθαρά φύσης, σε μια υπόθεση σαν αυτή της κύριας δίκης, στην οποία αφενός η τελωνειακή οφειλή γεννήθηκε πριν από τις 19 Δεκεμβρίου 2000 και αφετέρου υπήρξε εκ των υστέρων επιβολή δασμών, εφαρμογή έχει καταρχήν το άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα όπως ίσχυε αρχικά και όχι υπό τη νέα του μορφή¹⁴.

10 — Βλ. αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 1981, 212/80 έως 217/80, Salumi κ.λπ., αποκαλούμενη επίσης «Salumi II» (Σύλλογος 1981, σ. I-2735, σκέψη 9), της 6ης Ιουλίου 1993, C-121/91 και C-122/91, CT Control [Rotterdam] και JCT Benelux κατά Επιτροπής (Σύλλογος 1993, σ. I-3873, σκέψη 22), της 7ης Σεπτεμβρίου 1999, C-61/98, De Haan (Σύλλογος 1999, σ. I-5003, σκέψη 13), της 14ης Νοεμβρίου 2002, C-251/00, Humitronica (Σύλλογος 2002, σ. I-10433, σκέψη 29), και της 1ης Ιουλίου 2004, C-361/02 και C-362/02, Τσάπιαλος και Διαμαντιάτης (Σύλλογος 2004, σ. I-6405, σκέψη 19).

11 — Κανονισμός (ΕΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, περί της εκ των υστέρων εισπράξεως εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που δεν κατέστησαν απαιτητοί από τον φορολογούμενο, για εμπορεύματα που διασπασήθηκαν σε τελωνειακό καθεστώς συναγόμενο την υποχρέωση καταβολής τέτοιων δασμών (ΕΕ L 197, σ. 1).

12 — Αποφάσεις Salumi II (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 11), και της 6ης Νοεμβρίου 1997, C-261/96, Conserchimica (Σύλλογος 1997, σ. I-6177, σκέψη 17).

13 — Συγκεκριμένα, ο γενικός εισαγγελέας Jacobs, με τις προτάσεις του της 30ής Ιουνίου 2005 στην υπόθεση C-201/04, Molenbergnatie (που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη στη Σύλλογο, σημεία 40 επ.), τάσσεται υπέρ της μεμονωμένης αυτής εξέτασης των διαφόρων διατάξεων του τελωνειακού κώδικα. Η απόφαση της 13ης Μαρτίου 2003, C-156/00, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής (Σύλλογος 2003, σ. I-2527, σκέψεις 35, 36 και 62 έως 67), μπορεί επίσης να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν πραγματοποιείται συνολική, αλλά μεμονωμένη εξέταση των διαφόρων διατάξεων του τελωνειακού κώδικα.

14 — Βλ., υπ' αυτή την έννοια, τις αποφάσεις Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 13, σκέψη 36), και Humitronica (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψεις 30 και 36 επ.), οι οποίες αφορούσαν τη σχέση μεταξύ του τελωνειακού κώδικα και των προγενέστερων ρυθμίσεων, που περιλαμβάνονταν στον κανονισμό 1697/79. Βλ. επίσης, όσον αφορά τη σχέση μεταξύ του κανονισμού 1697/79 και του προϊσχύσαντος εθνικού δικαίου, τις αποφάσεις Salumi II (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψεις 12, 15 και 16), Conserchimica (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 12, σκέψεις 18, 21 και 23) και της 1ης Απριλίου 1993, C-31/91 και C-44/91, Lageder κ.λπ. (Σύλλογος 1993, σ. I-1761, σκέψη 26).

26. Πάντως, κατά πάγια νομολογία, οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου μπορούν επίσης να ερμηνεύονται, κατ' εξαίρεση, με την έννοια ότι διέπουν τις καταστάσεις που διαμορφώθηκαν πριν από την έναρξη της ισχύος τους, και συγκεκριμένα «εφόσον προκύπτει σαφώς από τη διατύπωσή τους, τους σκοπούς ή την οικονομία τους ότι πρέπει να τους αναγνωριστεί αναδρομική ισχύς»¹⁵. Το κρίσιμο συναφές στοιχείο είναι να μην παραβιάζονται οι αρχές της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, στις οποίες τελικά στηρίζεται η απαγόρευση της αναδρομικής εφαρμογής των κανόνων ουσιαστικού δικαίου¹⁶. Η αναδρομική εφαρμογή των διατάξεων του κοινοτικού ουσιαστικού δικαίου επιτρέπεται δηλαδή μόνο «όταν ο επιδιωκόμενος σκοπός το απαιτεί και όταν τηρείται προσηκόντως η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων»¹⁷.

27. Στην υπό κρίση υπόθεση τηρούνται τόσο η αρχή της ασφάλειας δικαίου όσο και η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Η αναδρομική εφαρ-

μογή του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα δεν προσκρούει ούτε στη μία αρχή ούτε στην άλλη.

28. Η αρχή της ασφάλειας δικαίου συνιστά θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου, η οποία απαιτεί κυρίως νομική σαφήνεια, δηλαδή η οικεία ρύθμιση πρέπει να έχει διατυπωθεί με σαφήνεια και ακρίβεια, ώστε ο υπόχρεος σε καταβολή να γνωρίζει σαφώς τα δικαιώματά και τις υποχρεώσεις του και να λαμβάνει ως εκ τούτου τα μέτρα του¹⁸.

29. Ο βασικός σκοπός του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα ήταν ακριβώς η δημιουργία μεγαλύτερης νομικής σαφήνειας μέσω της κωδικοποίησής και της αποσαφήνισής των μέχρι τότε ισχυουσών διατάξεων σχετικά με την εκ των υστέρων επιβολή δασμών. Με την εν λόγω τροποποίηση δεν επιδιωκόταν, όπως ορθά εκθέτει η Επιτροπή, καμία μεταβολή, αλλά μόνο η διασαφήνιση ισχυουσών διατάξεων σχετικά με την ιδιαίτερη περίπτωση της προτιμησιακής μεταχείρισης εμπορευμάτων από τρίτες χώρες. Συναφώς ο κοινοτικός νομοθέτης έκρινε αναγκαίο να ορίσει ακριβέστερα τις έννοιες «λάθος» ή «σφάλμα των τελωνειακών αρχών» και «καλή πίστη του υπόχρεου», οι οποίες περιλαμβάνονταν ήδη στην εν λόγω διάταξη¹⁹.

15 — Αποφάσεις της 15ης Ιουλίου 1993, C-34/92, *GruSa Fleisch* (Συλλογή 1993, σ. I-4147, σκέψη 22), και της 24 Σεπτεμβρίου 2002, C-74/00 P και C-75/00 P, *Falck κ.λπ. κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2002, σ. I-7869, σκέψη 119), καθώς και απόφαση *Salumi II* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 9) ομοίως, απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 1985, 234/83, *Gesamthochschule Duisburg* (Συλλογή 1985, σ. 327, σκέψη 20).

16 — Αποφάσεις *Salumi II* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 10), *GruSa Fleisch* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 15, σκέψη 22) και της 10ης Φεβρουαρίου 1982, 21/81, *Bout* (Συλλογή 1982, 381, σκέψη 13).

17 — Αποφάσεις της 25ης Ιανουαρίου 1979, 98/78, *Racke* (Συλλογή τόμος 1979/I, 55, σκέψη 20), και 99/78, *Decker* (Συλλογή τόμος 1979/I, 81, σκέψη 8), καθώς και αποφάσεις *Salumi II* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 10), *GruSa Fleisch* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 15, σκέψη 22), *Falck* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 15, σκέψη 119), της 15ης Ιουλίου 2004, C-459/02, *Gerekens κ.λπ.* (Συλλογή 2004, σ. I-7315, σκέψεις 23 και 24), και της 26ης Απριλίου 2005, C-376/02, *Stichting «Goed Wonen»* (Συλλογή 2005, σ. I-3445, σκέψεις 32 και 33). Η παρατιθέμενη εδώ νομολογία αφορά βέβαια την αναδρομική ισχύ που έχει προβλέψει ο ίδιος ο νομοθέτης. Όπως όμως προκύπτει κυρίως από τις αποφάσεις *Salumi II* και *Falck*, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τη νομολογία αυτή ακόμη και στην περίπτωση που κατ' εξαίρεση γίνεται δεκτό, κατόπιν ερμηνείας, ότι μια διάταξη του κοινοτικού ουσιαστικού δικαίου έχει αναδρομική εφαρμογή.

18 — Πάγια νομολογία: βλ. τις αποφάσεις της 14ης Απριλίου 2005, C-110/03, Βέλγιο κατά Επιτροπής (που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 30), και της 7ης Ιουνίου 2005, C-17/03, *Vereeniging voor Energie, Milieu en Water* (Συλλογή 2005, σ. I-4983, σκέψη 80), στις οποίες παρατίθεται περαιτέρω νομολογία.

19 — Βλ. την ενδεδειγμένη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2700/2000.

30. Αντίθετα, από την άποψη του περιεχομένου, η ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79, δηλαδή της διάταξης την οποία διαδέχθηκε το άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα, παρέχει πολλά από τα βασικά στοιχεία που έχουν πλέον ενσωματωθεί ρητά στο κείμενο του κανονισμού κατόπιν της τροποποίησης της εν λόγω διάταξης. Για παράδειγμα, ακόμη και τότε η έκδοση ανακριβούς πιστοποιητικού κυκλοφορίας EUR.1 δεν *συνιστούσε* σφάλμα, αν το πιστοποιητικό βασιζόταν σε ανακριβή στοιχεία του εξαγωγέα, εκτός εάν οι αρμόδιες για την έκδοσή του αρχές γνώριζαν ή έπρεπε να γνωρίζουν ότι τα εμπορεύματα δεν πληρούν τους απαιτούμενους όρους για την προτιμηση μεταχείρισή τους²⁰. Η θέσπιση του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα δεν αποσκοπούσε συνεπώς στη μεταβολή της νομικής κατάστασης, αλλά στην αποσαφήνισή της και επομένως εξυπηρετούσε την ασφάλεια δικαίου.

31. Η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης καταλέγεται επίσης μεταξύ των θεμελιωδών αρχών της Κοινότητας. Κατά πάγια νομολογία, την αρχή αυτή μπορεί να επικαλεστεί κάθε επιχειρηματίας στον οποιο ένα κοινοτικό όργανο δημιούργησε δικαιολογημένες προσδοκίες²¹.

20 — Βλ. αφενός την απόφαση της 14ης Μαΐου 1996, C-153/94 και C-204/94, Faroe Seafood κ.λπ. (Συλλογή 1996, σ. I-2465, σκέψεις 91 έως 97, ειδικότερα σκέψεις 92, 95 και 97), και αφετέρου το τρίτο εδάφιο του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα.

21 — Πάγια νομολογία: βλ. π.χ. τις αποφάσεις *Gerekens* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 17, σκέψη 28) και *Vereiniging voor Energie, Milieu en Water* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψη 73), καθώς και την απόφαση της 15ης Ιουλίου 2004, C-37/02 και C-38/02, *Di Lenardo* και *Dilexport* (Συλλογή 2004, σ. I-6945, σκέψη 70), και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

32. Με το τροποποιημένο άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα η προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των ενδιαφερόμενων επιχειρηματιών δεν αποδυναμώνεται, αλλά πιθανότατα ενισχύεται, όσον αφορά τα σφάλματα των τελωνειακών αρχών σε σχέση με το προτιμησησικό καθεστώς των εμπορευμάτων από τρίτες χώρες. Συγκεκριμένα, ακόμη και πριν από την τροποποίηση αυτή, η εν λόγω διάταξη ρύθμιζε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες δεν επιτρεπόταν, σε περίπτωση σφάλματος των τελωνειακών αρχών, να επιβληθεί εκ των υστέρων δασμός στον καλόπιστο υπόχρεο²², ενώ μεταξύ των σφαλμάτων κατά την έννοια της διάταξης αυτής καταλεγόταν επίσης, ακόμη και σύμφωνα με το αρχικό κείμενο της διάταξης, η έκδοση ανακριβούς πιστοποιητικού σε σχέση με το προτιμησησικό καθεστώς εμπορεύματος από τρίτη χώρα. Όπως ανέφερα ήδη, το τροποποιημένο κείμενο της διάταξης αποσκοπεί στην κωδικοποίηση και αποσαφήνιση των ισχυουσών διατάξεων για αυτή τη συγκεκριμένη ειδική περίπτωση.

33. Αφού το τροποποιημένο άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα δεν μετέβαλε ριζικά τη μέχρι τότε κρατούσα νομική κατάσταση, αλλά ουσιαστικά την αποσαφήνισε, η αναδρομική εφαρμογή του τροποποιημένου αυτού άρθρου δεν ενέχει ούτε τον κίνδυνο αδικαιολόγητης *άνισης μεταχειρίσις* των επιχειρηματιών²³ ανάλογα με το αν η εκ μέρους της αρμόδιας αρχής επιβολή εκ των υστέρων

22 — Βλ., όσον αφορά την προγενέστερη διάταξη, δηλαδή το άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79, την απόφαση της 1ης Απριλίου 1993, C-250/91, *Hewlett Packard* (Συλλογή 1993, σ. I-1819, σκέψη 46).

23 — Τον κίνδυνο αυτό, όσον αφορά την αναδρομική εφαρμογή διατάξεων ουσιαστικού δικαίου, επισημαίνει κυρίως η απόφαση *Salumi II* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 14).

δασμών που οφείλονταν νόμιμα πριν από τις 19 Δεκεμβρίου 2000 πραγματοποιήθηκε πριν ή μετά την έναρξη της ισχύος του τροποποιημένου κειμένου.

34. Επομένως, η αναδρομική εφαρμογή του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα δεν προσκρούει ούτε στις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης ούτε στην αρχή της ισότητας.

35. Κατόπιν των παραπάνω, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι το τροποποιημένο άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα έχει εφαρμογή και στις τελωνειακές οφειλές που γεννήθηκαν και των οποίων η εκ των υστέρων καταβολή πραγματοποιήθηκε πριν από την έναρξη της ισχύος του.

B — Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος: Μεταχείριση των πιστοποιητικών κυκλοφορίας EUR.1 που δεν είναι αποδεδειγμένα ανακριβή

Επί του πρώτου σκέλους του δεύτερου ερωτήματος: η έννοια του «ανακριβούς πιστοποιητικού»

36. Με το πρώτο σκέλος του δεύτερου ερωτήματος το αιτούν δικαστήριο θέτει το ζήτημα της ερμηνείας της έννοιας «ανα-

κριβές πιστοποιητικό», όπως χρησιμοποιείται στο τροποποιημένο άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα. Το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσία αν ένα πιστοποιητικό κυκλοφορίας EUR.1 πρέπει οπωσδήποτε να αντιμετωπίζεται ως ανακριβές πιστοποιητικό, αν η αναγραφόμενη στο πιστοποιητικό καταγωγή των εμπορευμάτων δεν κατέστη δυνατό να επιβεβαιωθεί κατά τον διεξαχθέντα εκ των υστέρων έλεγχο.

37. Ο λόγος για τον οποίο υποβάλλεται αυτό το υποερώτημα είναι ότι, όπως προκύπτει από τα πραγματικά περιστατικά που εξέθεσε το εθνικό δικαστήριο, δεν είναι δυνατό να διαπιστωθεί με βεβαιότητα εν προκειμένω αν τα επίμαχα πιστοποιητικά κυκλοφορίας EUR.1 ήσαν ανακριβή ή ανακριβή. Δεν υπάρχουν μεν σαφή αποδεικτικά στοιχεία για την ανακρίβεια των πιστοποιητικών αυτών, αλλά δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί ούτε η ακριβείά τους, διότι η εξαγωγική εταιρία Lacto δεν φύλαξε τα αναγκαία δικαιολογητικά.

38. Κατά το άρθρο 16 του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών, η απόδειξη του ότι τα προϊόντα που εισάγονται στην Κοινότητα είναι καταγωγής Εσθονίας κατά την έννοια του πρωτοκόλλου αυτού συνίσταται στην προσκόμιση πιστοποιητικού κυκλοφορίας EUR.1. Το πιστοποιητικό αυτό συνιστά συνεπώς αποδεικτικό έγγραφο για την καταγωγή του εισαγόμενου εμπορεύματος²⁴ και πρέπει να υποβληθεί στις αρμόδιες τελωνειακές αρχές ενόψει της

24 — Βλ. επίσης, όσον αφορά παρόμοιες συμφωνίες, την απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 1993, C-12/92, Hygen (Συλλογή 1993, σ. I-6381, σκέψη 16), την προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 20 απόφαση Facto Seaford κ.λπ. (σκέψη 16) και την απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1995, C-334/9, Bonparharma (Συλλογή 1995, σ. I-319, σκέψη 16).

χορήγησης προτιμησιακής τελωνειακής μεταχείρισης.

39. Εν πάση περιπτώσει, το αν η καταγωγή που αναγράφεται στο πιστοποιητικό κυκλοφορίας EUR.1 είναι ακριβής μπορεί να εξακριβωθεί —όπως συνέβη στην υπό κρίση υπόθεση— με τη διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων, *ακόμα και με την πραγματοποίηση κοινοτικής αποστολής ελέγχου*²⁵. Σχετικά με τις συνέπειες της εξακρίβωσης αυτής το Δικαστήριο εκθέτει στην απόφαση *Faroe Seafood* τα εξής:

«Οσάκις από τον εκ των υστέρων έλεγχο δεν επιβεβαιώνεται η αναγραφόμενη στο πιστοποιητικό EUR.1 καταγωγή του εμπορεύματος, πρέπει να συνάγεται ότι το εμπόρευμα είναι *άγνωστης καταγωγής* και ότι, επομένως, κακώς χορηγήθηκαν το πιστοποιητικό EUR.1 και η δασμολογική προτίμηση. Στην περίπτωση αυτή, οι τελωνειακές αρχές του κράτους μέλους εισαγωγής οφείλουν, καταρχήν, να προβούν στην εκ των υστέρων εισπραξη των δασμών που δεν εισπράχθηκαν κατά την εισαγωγή»²⁶.

40. Η αποδεικτική δύναμη του πιστοποιητικού καταγωγής EUR.1 μπορεί επομένως να

τεθεί εν αμφιβόλω εκ των υστέρων, κατόπιν μεταγενέστερου ελέγχου²⁷. Αν αυτοί οι εκ των υστέρων έλεγχοι οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το επίμαχο εμπόρευμα είναι *άγνωστης καταγωγής*, η αναπόφευκτη συνέπεια είναι ότι το πιστοποιητικό καταγωγής EUR.1 *αποδεικνύεται* εκ των υστέρων *ως ανακριβές*, αφού στο πιστοποιητικό αυτό αναγραφόταν συγκεκριμένη χώρα ως χώρα καταγωγής του εμπορεύματος. Με άλλα λόγια, η άγνωστη καταγωγή του εμπορεύματος και η ανακρίβεια του πιστοποιητικού καταγωγής EUR.1 δεν είναι παρά οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος.

41. Αν, σε μια περίπτωση όπως η υπό εξέταση, το πιστοποιητικό καταγωγής EUR.1 θεωρούνταν *ακριβές*, η συνέπεια θα ήταν να μπορεί να εξακολουθεί να χρησιμοποιείται ως απόδειξη της καταγωγής του επίμαχου προϊόντος και να πρέπει να εξακολουθήσει να εφαρμόζεται στο προϊόν αυτό η προτιμησιακή ρύθμιση, μολονότι το πόρισμα του εκ των υστέρων ελέγχου ήταν ότι πρόκειται για εμπόρευμα *άγνωστης καταγωγής*. Οι αρμόδιες αρχές θα έπρεπε δηλαδή να εξακολουθήσουν να παρέχουν

25 — Απόφαση *Faroe Seafood* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 20, σκέψη 16, πρώτη περίοδος): βλ. επίσης αποφάσεις *Huygen* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 24, σκέψη 16) και της 17ης Ιουλίου 1997, C-97/95, *Pascoal & Filhos* (Συλλογή 1997, σ. I-4209, σκέψη 30).

26 — Απόφαση *Faroe Seafood* κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 20, σκέψη 16, δεύτερη και τρίτη περίοδος η υπογράμμιση δική μου): βλ. επίσης αποφάσεις *Huygen* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 24, σκέψεις 16 και 17) και *Pascoal & Filhos* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 25, σκέψη 30).

27 — Βλ. επίσης συναφώς τις αποφάσεις *Pascoal & Filhos* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 25, σκέψεις 35, 36 και 41) και *Faroe Seafood* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 20, σκέψη 63).

Αντίθετα όμως από ό,τι συνέβαινε στην υπόθεση *Faroe Seafood* (απόφαση προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 20, σκέψεις 5, 6 και 17 επ.), από τα διαθέσιμα εν προκειμένω στοιχεία προκύπτει ότι στην υπό εξέταση υπόθεση δεν υπήρξε εξάλλου καμία ουσιαστική διαφωνία με τις εθνικές τελωνειακές αρχές ως προς το *πραγματικό αποτέλεσμα του μεταγενέστερου ελέγχου*. Το γεγονός ότι τα πιστοποιητικά καταγωγής EUR.1 δεν είχαν ακυρωθεί οριστικά από τις εθνικές αρχές κατά τον χρόνο της εκ των υστέρων επιβολής των δασμών οφειλόταν μάλλον σε καθαρά τυπικούς λόγους (βλ. παραπάνω το σημείο 17 των προτάσεών μου). Αυτό όμως δεν εμπόδιζε τις ολλανδικές τελωνειακές αρχές να χαρακτηριστούν οι εισαχθέν βοδύτρο ως άγνωστης καταγωγής, και μάλιστα μπορούσαν να το πράξουν μόλις κατέστη γνωστό το περιεχόμενο των πορισμάτων του εκ των υστέρων ελέγχου.

προτιμησιακή μεταχείριση για ένα προϊόν σχετικά με το οποίο έχουν πιθανώς πλήρη επίγνωση ότι δεν πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις. Με τον τρόπο αυτό θα αυξανόταν επίσης ο κίνδυνος παρατυπιών και απατών κατά την εισαγωγή.

τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα ακόμη και στην περίπτωση που δεν υπάρχει «ανακριβές πιστοποιητικό» κατά την έννοια του δεύτερου εδαφίου της διάταξης αυτής.

42. Στο πρώτο σκέλος του δεύτερου ερωτήματος πρέπει συνεπώς να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

44. Αν ληφθούν υπόψη οι περιστάσεις της διαδικασίας της κύριας δίκης, πρέπει να γίνει δεκτό, όπως εξέθεσα λίγο παραπάνω, ότι υπάρχει ανακριβές πιστοποιητικό. Επομένως, δεν χρειάζεται να δοθεί απάντηση στο δεύτερο σκέλος του δεύτερου ερωτήματος.

Αν η καταγωγή των εμπορευμάτων τα οποία περιγράφονται σε ένα πιστοποιητικό καταγωγής EUR.1 δεν μπορεί να διαπιστωθεί με βεβαιότητα κατά τον διεξαγόμενο εκ των υστέρων έλεγχο, τότε το πιστοποιητικό είναι ανακριβές κατά την έννοια του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, του τελωνειακού κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2700/2000.

Γ — *Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος: Κατανομή του βάρους απόδειξης*

Επί του δεύτερου σκέλους του δεύτερου ερωτήματος: Δυνατότητα εφαρμογής του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα σε περίπτωση που δεν υπάρχει «ανακριβές πιστοποιητικό»

45. Με το τρίτο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά ποιος φέρει το βάρος να αποδείξει ότι το πιστοποιητικό στηρίζεται σε ανακριβή έκθεση των πραγματικών περιστατικών από τον εξαγωγέα και ποιος πρέπει να αποδείξει ότι οι αρχές που εξέδωσαν το πιστοποιητικό γνώριζαν προφανώς ή όφειλαν προφανώς να γνωρίζουν ότι τα εμπορεύματα δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις της προτιμησιακής μεταχείρισης. Το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται συναφώς στο βάρος απόδειξης σχετικά με τις προϋποθέσεις που θέτει το τρίτο εδάφιο του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα.

43. Με το δεύτερο σκέλος του δεύτερου ερωτήματος το αιτούν δικαστήριο θέτει το ζήτημα αν είναι δυνατή η επίκληση του

Επί του πρώτου μέρους του τρίτου εδαφίου του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα: το βάρος απόδειξης σχετικά με τα ανακριβή στοιχεία του εξαγωγέα

του πιστοποιητικού οφείλεται στην ανακριβή αυτή έκθεση των γεγονότων.

46. Το πρώτο μέρος του τρίτου εδαφίου του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα περιέχει μια εξαίρεση από το κατά νόμο τεκμήριο περί συνδρομής σφάλματος, τεκμήριο που προκύπτει από το δεύτερο εδάφιο. Συγκεκριμένα, η έκδοση ανακριβούς πιστοποιητικού καταγωγής EUR.1 *δεν συνιστά, κατ' εξαίρεση, σφάλμα* των τελωνειακών αρχών, αν το πιστοποιητικό αυτό βασίστηκε σε ανακριβή έκθεση των γεγονότων εκ μέρους του εξαγωγέα.

47. Σύμφωνα με τους γενικής αποδοχής κανόνες του δικονομικού δικαίου, το βάρος της απόδειξης της συνδρομής των προϋποθέσεων μιας διάταξης έχει κατά κανόνα όποιος τις επικαλείται.

48. Την εξαίρεση που προβλέπει το πρώτο μέρος του τρίτου εδαφίου του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα επικαλείται κατά κανόνα η δημόσια αρχή που καλείται να προβεί στην εκ των υστέρων βεβαίωση του νομίμως οφειλόμενου ποσού δασμών. Επομένως, η αρχή αυτή —που είναι συνήθως η τελωνειακή αρχή του κράτους μέλους εισαγωγής— φέρει καταρχήν το βάρος να αποδείξει ότι ο εξαγωγέας πράγματι εξέθεσε ανακριβώς τα γεγονότα και ότι η ανακριβεία

49. Αυτή η κατανομή του βάρους της απόδειξης είναι άλλωστε δικαιολογημένη, διότι η δημόσια αρχή βρίσκεται κατά κανόνα σε πλεονεκτικότερη θέση, π.χ. από την εισάγουσα εταιρία, όσον αφορά την προσκόμιση των αποδεικτικών στοιχείων. Η εν λόγω αρχή μπορεί, μέσω της διοικητικής συνεργασίας με τις αρχές της τρίτης χώρας, να πληροφορηθεί *ποια στοιχεία* δηλώθηκαν πράγματι κατά τη διαδικασία στην εν λόγω χώρα και *σε τι βασίστηκε* τελικά το περιεχόμενο του πιστοποιητικού καταγωγής EUR.1. Για τον λόγο αυτό, το άρθρο 28, παράγραφος 3, του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών προβλέπει ρητά ότι οι αιτήσεις πρέπει να φυλάσσονται επί τρία τουλάχιστον έτη. Το περαιτέρω ζήτημα αν τα στοιχεία που παρέσχε ο εξαγωγέας με την αίτηση ήταν *ακριβή ή ανακριβή* πρέπει να εκτιμάται στη συνέχεια βάσει όλων των πραγματικών στοιχείων που περιέχονται στην αίτηση²⁸, κατά την εκτίμηση δε αυτή οι τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής έχουν το δικαίωμα, σύμφωνα με το άρθρο 32, παράγραφος 3, του πρωτοκόλλου 3, να διενεργούν οποιονδήποτε έλεγχο κρίνουν αναγκαίο²⁹. Ο δε εξαγωγέας έχει την υποχρέωση, κατά το άρθρο 28, παράγραφος 1, του πρωτοκόλλου 3, να φυλάσσει επί τρία τουλάχιστον έτη τα έγγραφα που αποδεικνύουν την καταγωγή των εμπορευμάτων που έχει εξαγάγει.

28 — Βλ. την ενδέκατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2700/2000, η οποία αποσκοπεί ειδικά στη διασαφήνιση του περιεχομένου του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα.

29 — Όπως προκύπτει από το άρθρο 32, παράγραφος 1, του πρωτοκόλλου 3, η διενέργεια των ελέγχων αυτών μπορεί να αφορά την τήρηση όλων των προϋποθέσεων του πρωτοκόλλου αυτού.

50. Η υποχρέωση του εξαγωγέα να φυλάσσει τα έγγραφα του αποδεικνύει πάντως ότι η προσκόμιση των αποδείξεων από τις αρμόδιες αρχές εξαρτάται από τη συνεργασία του εξαγωγέα. Αν ο εξαγωγέας, κατά παράβαση της υποχρέωσής του, δεν έχει φυλάξει τα έγγραφα που είναι αναγκαία για τον έλεγχο της καταγωγής των εμπορευμάτων που έχουν εξαχθεί, τότε οι τελωνειακές αρχές στερούνται *χωρίς υπαιτιότητά τους* τη δυνατότητα να αποδείξουν την ακρίβεια ή ανακρίβεια των δηλωθέντων στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή θα ήταν άδικο να φέρουν οι τελωνειακές αρχές το βάρος της απόδειξης. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, η Κοινότητα δεν πρέπει να βαρύνεται με τις δυσμενείς συνέπειες της παράνομης συμπεριφοράς των προμηθευτών των εισαγωγών³⁰.

51. Αν επομένως ο έλεγχος των στοιχείων που δηλώθηκαν αρχικά από τον εξαγωγέα δεν είναι δυνατός λόγω του ότι ο εξαγωγέας, κατά παράβαση της υποχρέωσής του, δεν έχει φυλάξει τα κατάλληλα έγγραφα, ενδείκνυται η αντιστροφή του βάρους της απόδειξης. Στην περίπτωση αυτή το βάρος της απόδειξης στο πλαίσιο του πρώτου μέρους του τρίτου εδαφίου του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα πρέπει να φέρει ο υπόχρεος προς καταβολή των δασμών, ο οποίος επομένως πρέπει να αποδείξει ότι το πιστοποιητικό καταγωγής EUR.1 που εξέ-

δωσαν οι αρχές της τρίτης χώρας βασίστηκε σε ακριβή έκθεση των γεγονότων. Η πλημμελής συμπεριφορά ή τα σφάλματα του εξαγωγέα αποτελούν μέρος των συνηθισμένων εμπορικών κινδύνων του οφειλέτη των δασμών και δεν μπορούν να θεωρηθούν απρόβλεπτα στο πλαίσιο των συναλλακτικών των σχέσεων. Μολονότι δηλαδή ο οφειλέτης των δασμών δεν μπορεί να επηρεάσει τη συμπεριφορά των αντισυμβαλλομένων του, μπορεί εντούτοις να τους επιλέγει ελεύθερα και πρέπει να λαμβάνει, σε σχέση με τον κίνδυνο πλημμελούς συμπεριφοράς τους, τις κατάλληλες προφυλάξεις, προσθέτοντας π.χ. ανάλογες ρήτρες στη σχετική σύμβαση ή συνάπτοντας ειδική ασφάλιση³¹. Ο οφειλέτης των δασμών δεν καθίσταται πάντως, κατόπιν της αντιστροφής του βάρους της απόδειξης, «υπεύθυνος για την κακή λειτουργία του συστήματος»³².

52. Επιπλέον, η αντιστροφή του βάρους της απόδειξης στην περίπτωση που ο εξαγωγέας, κατά παράβαση της υποχρέωσής του, δεν έχει φυλάξει τα έγγραφα του είναι σύμφωνη με την επιδίωξη του κοινοτικού νομοθέτη να προλαμβάνονται οι παρατυπίες και οι απάτες κατά την εισαγωγή εμπορευμάτων υπό προτιμησιακό καθεστώς³³. Σε

31 — Βλ., υπ' αυτή την έννοια, την απόφαση Pascoal & Filhos (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 25, σκέψη 59) και την απόφαση της 11ης Ιουλίου 2002, C-210/00, Käserei Champignon Hofmeister (Συλλογή 2002, σ. I-6453, σκέψη 80), που αφορούσε την υποβολή ανακριβών δηλώσεων σε σχέση με τη χορήγηση επιστροφών κατά την εξαγωγή.

32 — Βλ. συναφώς την ενδέκατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2700/2000, από την οποία προκύπτει ότι σκοπός του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα είναι να μη θεωρείται ο οφειλέτης των δασμών υπεύθυνος για την κακή λειτουργία του συστήματος λόγω σφάλματος που διενεργήθη από τις αρχές τρίτης χώρας.

33 — Βλ. π.χ. τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2700/2000. Συναφώς βλ. επίσης την όγδοη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2913/92 καθώς και τις αποφάσεις της 14ης Απριλίου 2005, C-385/03, Käserei Champignon Hofmeister (Συλλογή 2005, σ. I-2997, σκέψεις 27 και 28), και της 11ης Ιουλίου 2002, C-210/00, Käserei Champignon Hofmeister (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 31, σκέψη 60), οι οποίες αφορούσαν το σύστημα των επιστροφών κατά την εξαγωγή.

30 — Απόφαση Pascoal & Filhos (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 25, σκέψη 59).

αντίθετη περίπτωση, θα υπήρχε ενδεχομένως ο πειρασμός των καταστρατηγήσεων του προτιμησιακού συστήματος σε βάρος του κοινοτικού προϋπολογισμού και ο κίνδυνος συγκάλυψής τους με την καταστροφή των εγγράφων για τα οποία ισχύει η υποχρέωση φύλαξης. Τους κινδύνους αυτούς επισήμαναν εξάλλου ορθά η Ιταλική και η Ολλανδική Κυβέρνηση κατά τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου.

δασμών που καλούνται να καταβάλλουν εισαγωγικούς δασμούς εκ των υστέρων. Σύμφωνα επομένως με τους γενικής αποδοχής κανόνες του δικονομικού δικαίου, το βάρος της απόδειξης στο πλαίσιο του δεύτερου μέρους του τρίτου εδαφίου του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα πρέπει επίσης να φέρει ο οφειλέτης των δασμών.

Επί του δεύτερου μέρους του τρίτου εδαφίου του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα: το βάρος απόδειξης σχετικά με τη «γνώση ή την υποχρέωση γνώσης»

53. Το δεύτερο μέρος του τρίτου εδαφίου του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα περιλαμβάνει μια εξαίρεση από την εξαίρεση που προβλέπει το πρώτο μέρος του εν λόγω εδαφίου. Σύμφωνα με το δεύτερο αυτό μέρος, το προβλεπόμενο στο δεύτερο εδάφιο νόμιμο τεκμήριο περί σφάλματος ισχύει και πάλι, εφόσον είναι προφανές ότι οι αρμόδιες για την έκδοση του πιστοποιητικού καταγωγής EUR.1 αρχές γνώριζαν ή έπρεπε να γνωρίζουν ότι τα εμπορεύματα δεν πληρούν τους απαιτούμενους όρους προκειμένου να επωφεληθούν προτιμησιακής μεταχείρισης.

54. Αυτή την εξαίρεση από την εξαίρεση επικαλούνται κατά κανόνα οι οφειλέτες των

55. Ο εγκατεστημένος στην Κοινότητα οφειλέτης δύσκολα θα μπορεί βέβαια να εκτιμήσει ο ίδιος, και μάλιστα να αποδείξει, *τι γνώριζαν ενδοϋπηρεσιακά* οι αρμόδιες αρχές μιας τρίτης χώρας κατά τον χρόνο της έκδοσης του πιστοποιητικού καταγωγής EUR.1. Πράγματι, ο οφειλέτης αυτός, όπως και κάθε πρόσωπο εκτός της συγκεκριμένης υπηρεσίας, δεν έχει την αναγκαία εποπτεία του τι συμβαίνει εντός των υπηρεσιών της τρίτης χώρας.

56. Πρέπει πάντως να ληφθεί υπόψη ότι το δεύτερο μέρος του τρίτου εδαφίου του τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα αφορά τις περιπτώσεις ακριβώς εκείνες στις οποίες είναι *προφανές* ότι οι αρχές της τρίτης χώρας γνώριζαν ορισμένες περιστάσεις ή όφειλαν να τις γνωρίζουν. Θα πρέπει συναφώς να πρόκειται μόνο για περιστάσεις που να μπορούν να αποδεικνύονται ακόμη και χωρίς ο ενδιαφερόμενος να έχει εποπτεία του τι γνώριζαν οι αρχές της τρίτης χώρας ή του τρόπου εσωτερικής οργάνωσης των αρχών αυτών. Αν για παράδειγμα σε ορισμένη τρίτη χώρα δεν υπάρχουν μονάδες

παραγωγής του επίμαχου προϊόντος, είναι προφανές ότι δεν μπορεί να πιστοποιηθεί ότι το εν λόγω προϊόν κατάγεται από τη χώρα αυτή³⁴. Επομένως, στον οφειλέτη των δασμών μπορεί να επιβληθεί χωρίς καμία δυσκολία η υποχρέωση να αποδείξει τα πραγματικά αυτά στοιχεία ή περιστατικά παρόμοια με αυτά³⁵.

57. Υπό τις περιστάσεις αυτές η κατανομή του βάρους της απόδειξης μπορεί να ρυθμιστεί σύμφωνα με τους γενικούς αποδοχής κανόνες του δικονομικού δικαίου και δεν είναι αναγκαία η αντιστροφή του βάρους αυτού.

Ενδιάμεσο συμπέρασμα

58. Στο τρίτο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου πρέπει συνεπώς να δοθεί η εξής απάντηση:

Το βάρος της απόδειξης της συνδρομής των προϋποθέσεων του τρίτου εδαφίου του

τροποποιημένου άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β' του τελωνειακού κώδικα φέρει όποιος επικαλείται τη διάταξη αυτή.

Αν όμως ο εξαγωγέας, κατά παράβαση της υποχρέωσής του, δεν έχει φυλάξει τα κατάλληλα έγγραφα για την απόδειξη της καταγωγής των προϊόντων που έχει εξαγάγει, τότε ο οφειλέτης των δασμών φέρει το βάρος να αποδείξει ότι το πιστοποιητικό καταγωγής EUR.1 που εξέδωσαν οι αρχές της τρίτης χώρας βασίστηκε σε ακριβή έκθεση των γεγονότων.

Δ — Επί του τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος: Ερμηνεία του αρχικού κειμένου του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα

59. Με το τέταρτο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο θέτει το ζήτημα της ερμηνείας του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα, όπως ίσχυε αρχικά. Το ερώτημα αυτό υποβάλλεται για την περίπτωση μόνο αρνητικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα. Επειδή όμως στο πρώτο ερώτημα πρέπει, σύμφωνα με την πρότασή μου, να δοθεί καταφατική απάντηση και επομένως το τροποποιημένο άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα έχει εφαρμογή σε πραγματικά περιστατικά όπως αυτά της υπόθεσης της κύριας δίκης, δεν χρειάζεται να δοθεί απάντηση στο τέταρτο ερώτημα.

34 — Αντίθετα, το γεγονός και μόνο ότι οι αρχές της τρίτης χώρας —όπως εν προκειμένω— δεν υπέβαλαν τον εξαγωγέα σε κανένα έλεγχο και δεν απαίτησαν ορισμένα έγγραφα δεν αρκεί για να γίνει δεκτό ότι είναι προφανές ότι οι αρχές αυτές γνώριζαν ή έπρεπε να γνωρίζουν ότι τα εμπορεύματα δεν πληρούν τους απαιτούμενους όρους για την προτιμησιακή μεταχείρισή τους.

35 — Ένα άλλο σχετικό παράδειγμα αποτελούν οι περιστάσεις που εκτίθενται στην απόφαση *Ilumitrónica* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψεις 49 έως 52).

VI — Πρόταση

60. Κατόπιν όσων εξέθεσα ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα του *Gerechtshof te Amsterdam* ως εξής:

- «1) Το άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2700/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2000, έχει εφαρμογή και στις τελωνειακές οφειλές που γεννήθηκαν και των οποίων η εκ των υστέρων καταβολή πραγματοποιήθηκε πριν από την έναρξη της ισχύος του.

- 2) Αν η καταγωγή των εμπορευμάτων τα οποία περιγράφονται σε ένα πιστοποιητικό καταγωγής EUR.1 δεν μπορεί να διαπιστωθεί με βεβαιότητα κατά τον διεξαγόμενο εκ των υστέρων έλεγχο, τότε το πιστοποιητικό είναι ανακριβές κατά την έννοια του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, του τελωνειακού κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2700/2000.

- 3) Το βάρος της απόδειξης της συνδρομής των προϋποθέσεων του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', τρίτο εδάφιο, του τελωνειακού κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2700/2000, φέρει όποιος επικαλείται τη διάταξη αυτή.

Αν όμως ο εξαγωγέας, κατά παράβαση της υποχρέωσής του, δεν έχει φυλάξει τα κατάλληλα έγγραφα για την απόδειξη της καταγωγής των προϊόντων που έχει εξαγάγει, τότε ο οφειλέτης των δασμών φέρει το βάρος να αποδείξει ότι το πιστοποιητικό καταγωγής EUR.1 που εξέδωσαν οι αρχές της τρίτης χώρας βασίστηκε σε ακριβή έκθεση των γεγονότων.»